

دانشنامه امام علی (ع)

دانشنامه امام علی(ع) / به اهتمام پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی: زیر نظر علی اکبر رشاد. - تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، سازمان انتشار، ۱۳۸۲

این دانشنامه در ۱۲ جلد و یک جلد نیز با عنوان «درآمد»، در ده محور از مباحث «حکمت و معرفت»، «مبدأ و معاد»، «نبوت و امامت»، «اخلاق و سلوک»، «حقوق»، «سیاست»، «اقتصاد»، «تاریخ»، «سیره» و «مرجع شناسی» تشکیل شده است. دانشنامه امام علی (ع) در بردارنده یک صد و ده مقاله علمی است و هدف اصلی آن اولاً تبیین و تحلیل آموزه‌های امام علی، ثانیاً توصیف و تحلیل سیره آن حضرت است.

مقالات این مجلدات، به اقتضای موضوع که پیشینه پژوهشی دارد، بلند است. آنچه ذیل عنوان تاریخ و سیره آمده است، سی مقاله تحقیقی و در حدود دو هزار صفحه شامل زندگی امیرالمؤمنین می باشد

محمود صدیقی

آذر ۹۶

ویژگی دانشنامه

هریک از مقالات دانشنامه به دست متخصص همان رشته سپرده شده است.

* درمستندسازی مطالب به منابع دست اول مراجعه شده است.

* فراوانی منابع دانشنامه و گردآوری آن در یک مجلد که افزون بر دو هزار مورد است؛ به خوبی می تواند فراوانی و گوناگونی منابع دانشنامه را نشان دهد.

* در هر مدخل به زوایای متنوع هر موضوع پرداخته شده و تلاش نویسندگان بر این بوده است تا اثری جامع را به مخاطب عرضه نمایند.

ساختار دانشنامه

در بهار ۱۳۷۹ کار طراحی و اجرای طرح دانشنامه نامه آغاز شد و در فاصله کمتر از ۲۰ ماه با همکاری حدود دویست نفر مؤلف، ویراستار، کارشناسان علمی و اعضای گروه‌ها، نگارش دانشنامه به پایان رسید.

تفاوت این دانشنامه با دیگر کتاب‌های مرجع، در ساختار صوری و زبانی آن است. کتاب‌های مرجع دارای نظم الفبایی یا موضوعی-الفبایی هستند و فاقد فهرست و بی‌نیاز از آن هستند، اما چون این دانشنامه اختصاصی است و مدخل‌های آن (عنوان‌های-مقالات) اندک است، فهرست مطالب برای آن تنظیم شده به گونه‌ای که دارای فهرست اجمالی و فهرست تفصیلی می باشد و افزون بر نمایه موضوعی نیز دارد.

نظام این دانشنامه موضوعی است و سیاست آن در گزینش موضوعات، توجه به مسائل اساسی در زندگی امیرالمؤمنین و مباحث پربسامد در احادیث ایشان است. دوازدهمین جلد از دانشنامه ذیل عنوان فرعی مرجع شناسی به آهنگ پژوهش در باره مهم ترین منابع که ویژه امیرالمؤمنین است، فراهم آمده است. این جلد، کتابشناسی نیست، بلکه کتاب‌های گزینش شده مرجع است.

گزیده مدخل های دانشنامه و نویسندگان

جلد سوم (نبوت و امامت)

بعثت و نبوت، «حسن یوسفیان و احمد حسین شریفی»
قلمرو دین، «عبدالحسین خسرو پناه»
امامت و خلافت، «محمد بیابانی»
ادله و نصوص امامت علی (ع)، «سید کاظم طباطبایی نژاد»

حب امام علی (ع)، «سید محمود طباطبایی»
موعود جهانی، «مهدی علیزاده»
علم غیب امام، «حسن یوسفیان»
غلو، «نعمت الله صفری فروشانی»

جلد پنجم (حقوق)

امام علی (ع) و فقه، «ابوالقاسم علی دوست»
حقوق بشر، «سید مصطفی محقق داماد»
حقوق زن، «مهدی مهریزی»

جلد ششم (سیاست)

امام علی و سیاست، علی ذوعلم»
اهداف و آرمان های حکومت، «محمد سروش»
آسیب شناسی حکومت، «سید صادق حقیقت»؛
ساختار حکومت امام علی (ع)، «محسن مهاجرنیا»
جامعه آرمانی، «سید عباس نبوی»
امام علی و مخالفان، «حسن یوسفیان و احمد حسین شریفی»
امربه معروف و نهی از منکر، «سید حسن اسلامی»

عوام و خواص، «سید علی میرموسوی»
هدف و وسیله، «احمد مبلغی»
جهاد، «محمدحسن قدردان قراملکی»
دنیا و آخرت، «عبدالامیر خادم علیزاده»
زهد و قناعت، «مجید رضایی»
فقر و قنا، «علی اصغر هادوی نیا»

جلد هشتم (تاریخ)

زیست نامه امام علی (ع)، «سید جعفر شهیدی»
در کنار پدر (ابوطالب)، «عبدالرحیم قنوات»
امام علی (ع) در عهد پیامبر، «محمدحسین رجبی»
غدیر، «محمدباقر انصاری»
سندشناسی غدیر، «محمد دشتی»
فدک، «رضا استادی»

سقیفه، «سید حسن فاطمی»

اصحاب امام علی (ع)، «علی دوانی»

جلد نهم (تاریخ)

قاعدین، «حجت الله جودکی»
ناکثین، «علی ملکی میانجی»
قاسطین، «یعقوب جعفری»
مارقین، «سید جعفر مرتضی عاملی»
سب، «محمدعلی جاودان»
کوفه، «محمدحسین رجبی»
نجف، «علی رفیعی»

جلد دهم (سیره)

سیره امام علی (ع)، «علی رفیعی علامرودشتی»
امام علی (ع) در قرآن، «سید مرتضی عسکری»

آیه ولایت، «فتح الله نجارزادگان»
آیه مباهله، «رضا اسلامین»
امام علی (ع) در نگاه پیامبر، «محسن معینی»
امام علی (ع) در نگاه صحابه، «داوود الهامی»
نامها و لقب های امام علی (ع)، «علی مختاری»
جلد یازدهم (سیره)

فصاحت و بلاغت امام علی (ع)، «سید محمد راستگو»
روایات امام علی (ع)، «محمدکاظم رحمان ستایش»؛
فضایل و مناقب امام علی (ع)، «سید اصغر ناظم زاده قمی»

مظلومیت امام علی (ع)، «رضا مختاری»
اوصاف منصوص امام علی (ع)، «علی مختاری»
تأثیر امام علی (ع) بر فرهنگ و تمدن اسلامی
«محمدرضا کاشفی»

تأثیر امام علی (ع) بر ادبیات فارسی، «محمدرضا موحدی»

جلد دوازدهم (سیره و مرجع شناسی)

